D•N
19/8 1949

Monarki och parlamentarism

Den belgiska kungafrågan har än en gång skjutits på framtiden; först i november, då kamrarna ånyo sammanträder, kan möjligen ett beslut om folkomröstning tänkas komma till stånd. En majoritet för kung Leopold återkallande till tronen är inte osannolik. Katolikerna hade vid det senaste valet 45 procent av rösterna, och deras ståndpunkt kan vid en omröstning väntas få stöd av en del liberala, möjligen också vissa socialdemokratiska väljare. Men den kvalificerade majoritet som de liberala kräver (60 procent eller möjligen mera) är knappast tänkbar, och det socialdemokratiska partiet, som först talat om två tredjedels majoritet, synes nu ressa ovillkorligt motstånd.

Att kung Leopolds återkomst möter stark opposition beror väsentligen på rent politiska skäl. Kungen blev inte någon Quisling — som man befarade då han i maj 1940 gav sig fången i stället för att, såsom regeringen, stanna hos de allierade —, men hans uppträdande under ockupationstiden var ovedersägligen högst tvivelaktigt. Hans främste rådgivare vid tiden för kapitulationen var Henri de Man, den kände socialistiske teoretikern, som sedan dömts till 20 års fängelse för sina förbindelser med tyskarna; Leopold besökte sedermera Hitler, sökte förmå denne att garantera det belgiska kungahusets ställning i ett Belgien inom "nyordningens" ram och återkrävde för tyskarnas räkning de miljarder som regeringen deponerat i Frankrike; han umgicks på vänskaplig fot med nazister och vägrade att stödja den belgiska upprorsrörelsen. Dessa förhållanden har senast framdragits i en socialdemokratisk broschyr och har av motsidan inte, eller i varje fall inte med framgång, bestritts. Det starkaste motivet hos Leopolds anhängare torde helt enkelt vara den traditionella troheten mot kronan, men andra faktorer spelar in. De flamländska nationalisterna, huvudsakligen katoliker, ser i Leopold sin man, detsamma gäller de icke obetydliga grupper som under kriget samarbetade med tyskarna, de konservativa vill i Leopold finna ett värn mot socialismen.

Kungafrågan måste emellertid också ses mot bakgrunden av parlamentarisk och konstitutionell praxis i Belgien. I princip är visserligen parlamentarismen erkänd, och i stort sett har dess oskrivna regler tillämpats. Men den belgiske kungen har haft en exceptionellt självständig och inflytelserik ställning. I en rad fall har förekommit att han med ministrarnas medgivande eller rent av på deras initiativ uppträtt som en högsta politisk auktoritet och i tal eller skrift pläderat för den sittande regeringens politik; särskilt uppmärksammades hans framträdande i oktober 1936, med krav på total neutralitet och stärkande av försvaret. Ministären fick alltså — såsom ingående klarlagts i Höjgers avhandling — "ett slags moralisk kontrasignation" från kungens sida. Viktigare är likväl att monarken inte blott ofta påverkade regeringsbildningen, utan att han också vid några tillfällen fattade viktiga beslut helt oberoende av ministären. I januari 1940 riktade han sålunda på egen hand en förfrågan till den brittiska regeringen om hjälp vid ett tyskt anfall, och i maj samma år kom den beryktade kapitulation varigenom kungen blev tyskarnas fånge.

En utredning av hithörande parlamentariska principfrågor har nyss framlagts av en kommitté, tillsatt av regeringen och bestående av politiker och jurister; mot betänkandet reserverade sig de sex socialisterna, som ansåg att utredningstiden varit för kort för en djupgående analys. I betänkandet fastslås att varje politisk handling från kungens sida kräver ministeriell kontrasignation. Denna fordran gäller alltså inte bara vad man kan kalla officiella åtgärder (förvaltningsbeslut, förordningar), utan varje "kunglig åtgärd som kan tänkas ha direkt eller indirekt politisk betydelse". Författningsförskrifterna om kontrasignation bör därmed avsevärt utvidgade; kungen kan, exempelvis, inte hålla ett politiskt tal eller ge uttryck åt en politisk mening i ett brev till andra statschefer utan en minister, dvs. i praktiken regeringen, medverkan. Självfallet är att beslut om upplösning av kamrarna och utnämning av ny regering kräver kontrasignation. I dessa särfall har monarken viss självständighet, ty han kan avskeda en regering och tillkalla en ny — om den avgående ministären vägrar att ta ansvaret för den nyas utnämning, kan den tillträdande regeringen själv kontrasignera. Klart är likväl att kungen även i dessa fall är skyldig att handla som parlamentarismens exekutor, inte av personliga motiv. Han bör eftersträva en regering i överensstämmelse med det politiska läget och folkmajoritetens uppfattning.

På dessa punkter utgår utredningen från en tämligen allmänt godtagen uppfattning om parlamentarismens innebörd. Dess uttalanden innebär tillika ett indirekt underkännande av de tendenser till självständig maktutövning som framträtt under kung Leopold. Särskilt är det av vikt att alla politiska handlingar förklaras falla under kontrasignationsregeln och därmed inom regeringens maktsfär.

Mera diskutabelt är kommisionens uttalande på en annan punkt. Kungen, kan, heter det, "genom hänvändelser till folket stödja sina ministrars åsikter och åtgärder. Dessa bör under alla förhållanden i förväg ha gjort sitt samtycke åtföljt princip och i fråga om hänvändelsens innehåll. Man bör se till att kungens prestige inte minskas genom budskap som är allt för talrika eller framlägges i anslutning till händelser utan tillräckligt stor betydelse. Framför allt måste undvikas att regeringen, genom att underlåta kungen att offentligt uttrycka sitt gillande av en omtvistad åtgärd, kastar om den konstitutionella principen och låter monarken tjäna till tickning för ministrarna."

Oklarheten i denna ståndpunkt är påtaglig. Å ena sidan godtar man att kungen offentligt ansluter sig till regeringens politik; å andra sidan sägs att kungen inte genom att uttala sig i diskutabla frågor bör uppträda som garant för regeringen. Att en parlamentarisk monark har rätt att säga obestridda ting är det ingen som betvivlar — trivialiteten är just statschefernas tummelplats. Men så snart ett ställningstagande för en viss regerings politik sker blir monarken uppenbarligen en täckning för ministären, vilket kommissionen med all rätt anser olämpligt. Uttalandet kan blott fattas som en dålig kompromiss, utformad med tanke på praxis före kriget.

Med parlamentarismen följer ofrånkomligt att statschefen inte offentligen får uttala sig vare sig för eller mot en viss politik. Att anlita honom som en högsta agitator eller auktoritet i regeringens tjänst går inte samman med systemet — den vägen leder, såsom det belgiska exemplet visar, till självständig maktutövning och parlamentarismens undergång.

Mera folklighet i kommunalstyret

Det är först på senare tid som de representativa formerna också i små kommuner trängt undan de allmänna sammankomsterna direkta demokrati. Fortfarande finns det dock vissa ärenden som underkastas ett slags kommunal folkomröstning. Professor Gunnar Heckscher, som är både sakkunnig och idékrik, har nyligen framkastat tanken att man skulle ta vara på dessa rester från den kommunala självstyrelsens äldre skeden och i anknytning till den bygga upp ett modernt referenduminstitut i kommunerna.

Tanken är på flera sätt tilltalande. De kommunala stridsfrågorna är oftast mycket konkreta och därför väl ägnade att prövas av medborgarna i allmänhet. Den kontroll över representanterna som därigenom skulle utövas är samtidigt pånallad med hänsyn till det camaraderie som otvivelaktigt utgör baksidan av kommunalmännens praktiska samarbete över partigränserna. Man kan också med fog säga att de kommunala motsättningarna numera får så ringa spelrum vid kommunalvalen, jämfört med de rikspolitiska uppgörelserna, att ett mättligt antal rent kommunala valfrågeställningar är av behovet redan för det kommunalpolitiska allmänintressets skull.

Den sista synpunkten antyder också var svårigheterna ligger. Det gäller att reservera de allmänna omröstningarna inom kommunen för enstaka större frågor, utan att därför beröva den kommunala förvaltningen dess handlingskraft och sammanhang. Omfattande köp eller anläggningar eller sociala initiativ är i och för sig de spörsmål som lämpar sig bäst för direkt väljaravgörande. Men man måste emellertid räkna vid dessa frågor ha garantier både mot en allt för stark konservatism hos de röstande medborgarna och att ekonomiskt lättsinne hos dem. Dylika garantier konstrueras lämpligen på så sätt att lagen kräver inte bara en avsevärd styrka hos den minoritet i fullmäktige eller hos den grupp initiativtagare bland medborgarna som skall kunna påkalla ett referendum, utan också, en viss ministyrka hos den majoritet vid själva väljaromröstningen som skall kunna omkullkasta ett fullmäktigebeslut. Erfarenheterna från Schweiz kan härvidlag ge den ledning som lagstiftaren behöver.

Det förefaller självklart att den svenska riksdagen, som nyligen begärt utredning om ett användbart folkomröstningsinstitut för riksfrågor, bör vara livligt intresserad för den kommunala motsvarigheten. Men det goda uppslaget om kommunalt referendum får inte tjäna att avsluta uppmärksamheten från det större kravet på direkt demokrati i riksärenden. Regeringens drojsmål med att lägga den utredning som riksdagen redan begärt peka tyvärr på att makthavarna i grund och botten ställer sig likgiltiga till den direkta demokrati som partiprogrammet utlovar.

PRESSGRANNAR

Skandinavisk försvarssamarbete ansågs ingalunda uteslutet när de tre ländernas vägar delvis skildes i Oslo, och från militärt håll hade det understrukits att man väl kunde tänka sig detta samarbete utan allianser med andra länder — dagsman Wald. Svensson i Frisinnad Tidskrift.

När förhandlingarna hade strandsatts och Sverige hade att bestämma sin hållning i det nya läge som uppstod, betonades det från folkpartiets sida, att den grad av samarbetsvilja, som från svensk sida visats under förhandlingarna, även i fortsättningen borde upprätthållas. Om man endast haft att räkna med de formelli och officielli avgivna deklarationerna från regeringen sida, skulle dessa uttalanden från folkpartihåll inte haft någon större betydelse. Det var emellertid uppenbart att det inom regeringspartiet fanns en betydande fraktion, som endast motvilligt och med uppenbara olustkänslor kunnat stärka sig så långt att regeringen fick täckning för sina uttalanden i Karlstad. När förhandlingarna strandade sjönk man tillbaka med en tydlig känsla av lättnad.

Inom folkpartiet återigen var läget ett annat. Många hade en känsla av att vägen framåt måste föra oss in i ett allt längre gående samarbete med de fria folken, och när man nu inte var beredd att ta det avgörande steget in i Atlantpakten, så var man å andra sidan fullt på det klara med att den uppmjukning av neutralitetslinjen, som ägt rum i och med förhandlingarna om en nordisk försvarsallians, borde betraktas som ett bestående resultat av förhandlingarna mellan Sverige, Norge och Danmark. Med en inte allt för grov generalisering skulle man därför kunna säga att den svenska ståndpunkten i Köpenhamn innrymde ett maximum av samarbetsvilja från socialdemokratisk sida och ett minimum från folkpartiets synpunkt. De ovan nämnda deklarationerna från folkpartihåll hade därför en klar realpolitisk innebörd.

Vad bondeförbundet beträffar hade man närmast den känslan att partiet över huvud taget skulle ha gått mest erbjudande om en gordisk försvarssallians därest där funnits någon som haft mod av räg i ryggen och förmåga att försvara en djärv hållning.

Det är försvarsminister Vougt, som ständigt slår sina egna rekord i fråga om olämpliga och icke genomtänkta uttalanden", som aktualiserat dessa erinringar. De utarbetades i konstitutionsutskottet att enighet i riksdagen kring vår utrikespolitik snart får vara bruten, om inte regeringen bryter med den Vougt—Undénska isoleringslinjen.

Faran med "den tredje linjen", neutralitet men samarbete med Atlantpaktländerna via vara nordiska grannländer, kan bli att den väger misstänksamhet på alla håll, därför att den är vag och farmlande, och Svenska Morgonbladet (fp) vill att vi skall lägga denna misstänksamhet fälla utslaget tills vidare:

Ryssland kan uppfatta en sådan utrikespolitik som ett försök att under neutralitetens täckmantel bedriva allianspaktpolitik. Vår neutralitetsskepsis kan dras i tvivelsmål, varigenom naturligtvis också dess värde förminskas eller försvinner. Atlantpaktländerna kan å sin sida göra gällande att ett samarbete med några av dessa länder, men ej med gruppen som sådan, utgör ett oskart och illa motiverat ståndpunktstagande. Även här kan vår utrikespolitiska åtgärdet och konsekvens fås i tvivelsmål. Man kan misstänka att vi söker uppnå fördelarna både av neutralitets- och atlantpaktståndpunkterna genom att gå ett finger åt båda.

Man bör inte riskera det väsentliga, nämligen utländes respekt för en klart utformad och konsekvent genomförbar linje, för mindre förmånser, som kan vinnas genom separata överenskommelser.

Bropoäten för den svenska utrikespolitikens "konsekvens" lär inte vara så stor, varken på den ena eller den andra sidan. Att konsekvent undvika att bli misstänkt av ryssarna är delsamma som att avstå från beredskapsåtgärder av vital betydelse både för oss och grannfolken. En sådan försvarspolitik vicker mänt av det respekt.

Slutsatserna från tragedin i Bomsarvet har på det hela taget begränsats till det påtagliga: barnpsykologins effektiva insats visar att denna fackkunskap bör utnyttjas långt mer än hittills brukat ske. Sydsvenska Dagbladet (h) för emellertid sina reflexioner längre och går in på frågorna vad som no bör ske med dramats huvudperson:

Flickan har nu häktats. Uppenbart är att hennes framtida öde måste fås utgestalas efter några primitiva härnsdesynpunkter. Men det är i hög grad angeläget att man — både i detta fall och i andra liknande — verkligen tar hänsyn till de mästag man hittilla begått, så att man icke enbart lätter sig vägledas av någon misarktad välvilja. Humanitet i all ära — man skall naturligtvis inte tillåtga någon brottslig större lidande gonom straffet än som är absolut nödvändigt — men det har faktiskt visat sig att det icke är humanitetens, som bör vara den dominerande synpunkten vid kriminalpolitikens utformning.

Det främst avgörande bör vara skyddssynpunkten: samhällets och allmänhetens berättigade krav på att få leva och verka ostört och i största möjliga säkerhet gentemot asocialitetens gemenser. Detta måste omhändertagas på sådant sätt att kravet på säkerhet och trygghet blir tillgodosett, även om det medför en väsentlig begränsning av deras egen personliga frihet. Hur detta omhändertagande bör ske för den femtonåriga flickans vidkommande, får den blivande utredningen visa. Närmast bör det val undersökningen av hennes sinnesbeskaffenhet, som kommer att avgöra om hon bör överlämnas till sinnessjukvården eller till annan vård.

Man kan till fullo instämma i de sista meningarna, som närmast riktar sin udd mot primitiva hämndekrav. Men hur rimmar de med dur citerade tidningens avståndstagande från vad bägerfolk brukar kalla "överdriven humanitet"? Rimligtvis bör det i stället konstatera att de humanitära synpunkterna leder till summa praktiska resultat som säkerhetskravet.

Driftsstoppet vid Utansjö, en av Vestergötakoncernens massafabriker, beror enligt företagsledaren på sätt, skilda lokala förhållanden. Tidningen Nya Samhället (s) betvivlar att förhållandena kan vara så mycket annorlunda än vid övriga liknande fabriker som inte stoppat eller inte stoppat så länge. Huvudsaken är emellertid att permitteringägt rum utan något försök att beredа ersättningsarbete och att endast en fjärdedel av styrkan hittills kunnat skaffa sig annat jobb på egen hand.

Hr Versteegh åtgärd är gammalmodig, alldeles oavsett om den frontvingats av fatjuskulation eller någonting annat. Så beter man sig inte numera. Hr Versteegh skulle kunna lära detta hos andra företagare, vilka också i dessa dagar nödgats företa produktionsinskränkningar men icke velat permittera en enda man under drifttoppet. Men det kanske blir sämst för hr Versteegh själv om han en vacker dag vill sätta i gång igen och då upptäcker att hans arbetare i stor utsträckning flyttat över för gott till andra verksamheter.

De eliterade reflexionerna står sig ganska oberoende av den driftsekonomiska bakgrunden till stoppet och permitterande.

Georges Sorel

I "DOKTOR FAUSTUS", med dess perspektiv på Tysklands utveckling från sekletts början till nu, nämner Thomas Mann bl.a. en politisk bok: Georges Sorels "Tankar kring våldet" (Réflexions sur la violence). Den var, skriver han, genom Serenus Zeitblom, under sken det efter det första världskriget "epokens bok". Detta berodde på "dess obönhörliga förutsägelse av krig och anarki, dess utpekande av Europa som skådeplatsen för krigiska konvulsioner, dess tes att folken i denna världsdel endast kunde förena sig om en idé, nämligen att föra krig". En mer nonsensveraden bokens ställning "av författarens insikt och förkunnelse att en massans tidalt der måste den parlamentariska diskussionen framstå som ett i hög grad olämpligt model för politisk opinionsbildning; i stället borde massan matas med mytiska fiktioner som kunde tjänstgöra som primitiva stridsrop för att frigöra och aktivisera den politiska energin". Dessa ord visar att Thomas Mann aldrig läst Sorel eller att minnet av själva boken utplånats genom vad han läst om boken. Men de antyder också Sorels märkliga ställning i samtidens politiska debatt och vidden av det inflytande han haft. Denne socialist kom att prisas som inspiratör i Mussolinis Italien, Hitlers Tyskland och Pétains Frankrike.

Sorel var, som han själv skriver, autodidakt och skrev sina böcker sent. Född 1847 av en borgerlig, smått förmögen family blev han ingenjör och fick en framstående plats inom statsförvaltningen som inspektör för broa- och vägbyggen. Redan i femtårsåldern tog han avsked, och sedan kom i rask följd hans böcker; den ojämförligt mest berömda, "Réflexions", utgavs 1907. Om hans enslige liv — hustrun dog redan 1897 — har uppgivningar givits av många vänner och beundrare, Paul Delesalle, Daniel Halévy, Charles Péguy, René Johannet; de främsta avhvrotten i hans läsning och skrivning var Vånga och ivriga samtal vid sammanträffanden i Paris boklädar. Då han dog år 1922 var han fögs känd utanför en intellektuell "högfrekvens" förkläranden av många vana den största insatsen i 1900-talets politiska debatt. Nu har hans ryktbarhet redan bleknat, och man är benägen att hänvisa hans våldsteorier till ett museum för åskådningar som inte blott är farliga och galna, utan också övergivna.

Utan tvivel är "Réflexions" en betydande bok. Betydande som en självverksamhet, sin originalitet; vid sidan av Sorel är Lenin och Maurras skickliga plagiatorer. Betydande genom sin stil, denna tunga, likstorm frampinade stil, som då och då slår ut i en vältalighet av napoleonsk slagkraft. Betydande också därigenom att den trots sin fasta struktur innefattar tankar som är användbara och stimulerande för de mest skilda politiska riktningar. Det är denna djupare mångtydighet — liknande kinesiska askar — som givit Sorel ett så egenartat inflytande.

Den första asken är helt enkelt syndikalism, den doktrin som omkring sekelskiftet synpetes på väg att segra inom arbetarrörelsen i de romanska länderna. Marx' klasskampslära erkänns, men inte den marxistiska socialdemokratins metoder och mål. Arbetarnas seger skall inte vinnas genom politisk verksamhet, utan genom direkt aktion — sabotage och strejker. Kulminerande i en generalstrejk som lamslår samhället och leder till proletariatets maktövertagande. Sorels bok kan läsas och har lästs på detta sätt — som en lysande kritik av socialreformismen, med dess slappa compromisser, dess stärkande av det förhatliga statsväsendet, och som en kampsignal för den revolutionära, totala socialismen.

Den renhjärtade syndikalisten måste emellertid bli orolig då Sorel betecknar idén om generalstrejken som en myt. Denna strejk kommer aldrig att äga rum, den stora segern kommer aldrig att vinnas, skriver Sorel. Det stora som skall vinnas är tron, inte framgången. Liksom de första kristna och den franska revolutionens armeer — de av Sorel ständigt använda liknelserna — skall arbetarna egga till stora insatser genom en illusion. Det som återstår av det napoleonska kejsardömet är, säger Sorel, "legenden om den stora armén"; "det som kommer att återstå av samtidens socialistiska rörelse är legenden om strejkerna". Tanken att massorna bör bibringas religiösa eller politiska vanföreställningar för att trivseln skall råka eller de härskandes mödor underlättas är inte ny; den finns hos Platon, hos ofatiga förkunnare av religionens förträffligheet som hjälpmodel för styrelsen, och den analyserades just kring sekelskiftet av en rad författare, t. ex. Vaihinger och Wallas. Men ingen har med sådan skärpa framfört mytteorin som Sorel; ingen före honom har rekommenderat tron på den sociala revolutionen som "ett opium för folket". Det är efter Sorel som det blivit modernt att i alla möjliga sammanhang tala om myter och att med en air av intellektuell sofistik på en gång godta och överlägset betrakta en politisk åskådning.

Efter "generalstrejken" och "myten" kommer "våldet" som ett nyckelord hos Sorel. Våldet och myten hör sammans; genom strider och våldshandlingar stegras trosvisheten, och genom tron blir strid och våld möjliga. Hur djupt dubbelbydig Sorel är framgår bl.a. av att han i glödande ord förkunnar generalstrejken samtidigt som han öppet uttalar att genom en lämplig dosering av våld och myter en belägen i samhällsliv blir möjlig. "Civilisationen hotas inte med undergång på grund av våldets ökning, ty förestillningen om generalstrejken gör det möjligt att nära klasskampstanken genom konflikter som ter sig obetydliga för borgerliga historiker."

För en rejäl strid, eller riktigare en rejäl stridsstämning, behövs att b ä d a parterna genom starka illusioner fylls av raseri. Inga kompromissarier får finnas; alla mellanmän måste bort — köpmännen, som materiellt förmedlar mellan kapitalister och proletärer, politikerna, som söker nå och bevara makten genom uppgörelser, de intellektuella, som genom en rationell analys upplöser myterna. Kapitalisterna måste likäm som proletärerna eggas till energiska insatser; med beundran talar Sorel om amerikanska industrifurstar, expansionslystna och hänsynslösa som caesarer. Följdriktigt ansåg Sorel sig böra hetsa upp inte bara proletariatet, utan också dess motståndare och knöt förbindelser med monarkisten Maurras, nationalisten Barrès och reaktionären Paul Bourget. Både på höger- och på vänsterflygeln borde en elit bildas, förmögen

Mekanisk verkstad
med medelstor maskinpark o. kapital söker för serietillverkning av nykonstruerad maskin inom livsmedelsindustrin. Svar till "Ej konjunkturbetonat — 0529", Dagens Nyheters Huvudkontor.

FÖRSÄLJARE
som besöker kolonialvarugrossister och restauranger för medlaga, lämplig artikel av hög kvalitet och konkurrenkraftigt pris. God förtjänst kan räknas. Svar med uppgift i önskat district till "S. — Färskvara — A.", Dagens Nyheters Huvudkontor.

Utställare S:t Eriksmässan!
Språkkunnig försäljningsingenjör med egen bil ätager sig lämplig synts under mässan. Svar till "Resultat — 969", Dagens Nyheter, Sturegatan.

Verkstadschef – Sydamerika
Större svenskt industriföretag söker erfaren verkstadstingenjör som teknisk ledare för fabrik i Sydamerika med rostfri manufaktur som huvudverkning. Sökande skall hava god teknisk utbildning, gediigen erfarenhet från verkstadsdrift, vara god organisatör med förmåga att leda underordnad teknisk personal samt fullt insatt i produktionsekalkyler. Ansökningar med uppgift om ålder, utbildning, tidigare erfarenhet m. m. torde benäget insändas till "Manufaktur S — A.", Sven Ryggards Annonsbyrå A.-B., Mästersmuseigatan 22, Stthlm, f. v. b.

DETALJAFFÄRS-CHEF
Har Ni god smak och gott omdöme? Är Ni erfaren i en detaljaffärs skötsel? Kan Ni sköta personal och fordrande kunder, föra böcker och göra bokslut, ja, så är Ni den man vi söker. Vi ha en välansedd detaljaffär, vår kundkrets är stor och vårt varusortiment smakfullt. För att leda denna affär fordras takt och affärsmässigt sinneing kombinerat med arbetsmenegri och kunnighet.
Tror Ni Er om att besitta dessa egenskaper så svara på denna annons med utförliga detaljer om Er tidigare verksamhet, ålder, läneanspråk och referenser. Sänd detta med ett foto-kopi och adresera svaret till "S. — Min Framtidsplats — 183", Dagens Nyheters Huvudkontor, f. v. b.

Ett tillfälle för duglig kamrer
I mindre industri i mellansvensk stad finnes en plats som kamrer ledig för omedelbart tillträde. Sökanden bör vara i åldern 20—40 år, ha god utbildning samt erfarenhet av modern industribokföring, kontors-, inköps- och försäljningsorganisation. Svar med fullständiga ansökningshandlingar samt löneanspråk till "S. — El-industri — E.", Dagens Nyheters Huvudkontor.
FÖRETAGET (SPP) ANSLUTET

Import Tjeckoslovakien
Kontakt sökes med importörer av tjeckoslovakiska produkter, även inom avtalsramen, för kompensation. Svar till "Export C. S R", Gustmelius, Sthlm 1.

Chokladgrossist
erhåller ensamrepresentation å Härjedalen och Jämtland för välkänt fabrikat. Effektiv försäljningsorganisation önskvärd. Svar till "Hög oms. — Jämtland, 2325", AB Svenska Telegrambyrån, Stockholm.

Reservkraftmaskiner
Dieselaggregat, 250 kW och 100 kW, 3-fas, 50 p/s, till salu för omg. lev.
ELEKTRISKA AB LINDSTRÖM & ANDELL,
Odinsplatsen 2 B, Göteborg. Telefon vx 17 27 30.

STUVAR
av klädnings-, förklädes-, skjort- och täcktyger m. fl. lättare tyger i humidl, linne, vistra o. dyl. köpes i större eller mindre poster oavsett färger och kvalitéer. Svar med uppgift om partia storlek och pris emotses till "Kontant — 170", Eskilstuna-Kuriersn kontor, Eskilstuna, f. v. b.

BYGGNADSENTREPRENÖR.
Anbud å uppförande av 3 st. pensionärshem å fastigheten Överjälla 4:4 i Själevads kommun infördras härmed.
Entreprenadhandlingar kunna erhållas hos Själevads kommuns Byggnadskontor, Själevad, telefon 4600 Örnsköldsvik.
A. Entreprenadhandlingar för byggnads- och målningsarbeten mot deposition av 100.— kr.
B. Entreprenadhandlingar för målningsarbeten mot deposition av 50.— kr.
C. Entreprenadhandlingar för värme och sanitär inredning mot deposition av 75.— kr.
D. Entreprenadhandlingar för elektrisk installation mot deposition av 5.— kr.
Anbud skola upprättas enligt fastställt formulär och inlämnas i förseglat skick märkta "Anbud å Pensionärshem" och delentreprenad angiven till Själevads kommuns Byggnadskontor, Själevad, senast den 10 sept. 1949 kl. 10.00.
Fri prövningsrätt förbehålles.
Själevad den 18 aug. 1949.
KOMMITTERADE FÖR SJÄLEVADS KOMMUNS PENSIONARSHEM.

En annons DN distribueras till mer än vartannat hushåll i Stockholm.

LÄKARE
Doktor Blomberg
hemkommen.
Medl. av Stockholms Läkarförening.
Dr Johanna Hellmann
har återtagit praktiken.
Doktor Nordenfors
hemkommen.
Medlem av Stockholms Läkarförening
Doktor Sundgren
hemkommen.
Medl. av Stockholms Läkarförening.
Doktor Wikström
återtager mottagningarna 22 augusti.
Medl. av Stockholms Läkarförening.

TANDLÄKARE
Tandl. Dagmar Vickhoff
har återupptagit praktiken. Mottagn. eft. överenok. per tel. 10 39 30.
Medl. av Sthlms Tandläkarförening.

6:e tusendet!

Sven Hedin
UTAN UPPDRAG I BERLIN

"det är svårt att bestrida att den har åtskilligt att ge. — karaktären av dokumentsamling . . . ger den ett bestående historiskt värde."
Svensk Tidskrift

"den livfulla skildringen låter människorna träda fram på ett helt annat sätt än vad man är van att finna i de ofta stereotypa porträtt, som tidigare offentliggjorts."
Svenska Dagbladet

"en djupt komprometterande bok . . . hans friska medryckande berättarkonst."
Göteborgs Handelstidning

I alla bokklädor!
12:—, Inb. 17:—
FAHLCRANTZ/GUMELIUS

MÅNADENS BOK
från Norstedts
vald av Hjalmar Gullberg
★
SIEGFRIED SASSOON
När vi red efter räv
Inb. 10:—
En Albatross-bok

Nr 4
"Sassoon har i denna mycket engelska och ändå så allmänmänskliga bok frambesvurit ett sätt att leva, som är österkalleigen förvunnet: en ung gentlemans 'livet på landet' i gamla England."
Elis Andersson i Göteborgs-Posten

NORSTEDTS

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.